

SU.
SUNNUNTAISUOMALAINEN

PIENI YLLÄTYS

PAULA SALLINEN, KUVITUS: ANNIINA LOUHIVUORI

Teiniäidit tulevat usein syrjäytyneistä perheistä.

TEINIABORTIT YLEISTYNEET

- Viime vuonna 1125 alle 18-vuotiasta tyttöä tuli raskaaksi. Heistä 925 teki abortin.
- Vuonna 2000 teiniabortteja tehtiin 1300. Sen jälkeen määrä laski pitkään.
- Raskauden keskeyttäneistä alaikäisistä noin 40 prosenttia ei ollut käyttänyt ehkäisyä.
- Alaikäisten naisten synnytysten määrä on laskenut 2000-luvun alusta, jolloin vauvan synnytti noin 400 nuorta. Viime vuonna teini-ikäiset synnyttivät 200 kertaa.

Lähde: Terveystieteiden tutkimuskeskus

Kun 17-vuotiaalle **Kätlin Karimovalle** varmistui, että hän on raskaana, ajatukset olivat yhtä vyyhtiä. Hän lähetti viestin samanikäiselle poikaystävälleen **Timo Sorvarille**.

Vaikka raskaus ei varsinaisesti tullut yllätyksenä, nuoret joutuivat totuttelemaan tuoreeseen käänteeseen.

– Olimme kumpikin sitä mieltä, että abortti olisi ollut väärin, Sorvari kertoo.

– Tunteet olivat sekavat, sillä en tiennyt, mitä tekisin, vaikka aborttia en tekisi, Karimova muistelee.

Isojokiselle nuorelle parille syntyi esikoispoika **Kristen** syksyllä 2008. Karimova oli tottunut hoitamaan pikkuvauvoja, joten nytyistä huolehtiminen sujui jouhevasti.

– Kätlin hoiti Kristenin niin kuin hänellä olisi ollut kolme lasta ennestään, Sorvari kehuu.

Pariskuntaa mietittyä eniten taloudellinen toimeentulo. Ennen raskautta Karimova kävi töissä paikallisessa perunayrityksessä ja Sorvarilla oli koulut kesken.

Nyt Sorvari on töissä ja Karimova kotona hoitamassa Kristeniä ja kahden kuukauden ikäistä **Renneä**.

– Yllättävän hyvin olemme pärjänneet taloudellisesti. Olemme saaneet kaikki hankinnat tehtyä ja vähän ylimääräistäkin, Sorvari kertoo.

ALLE 18-vuotiaille tytöille tehdyt abortit alkoivat lisääntyä viime vuonna, jolloin tehtiin 65 raskaudenkeskeytystä, seitsemän prosenttia enemmän kuin vuonna 2008. Samalla katkesi 2000-luvun alusta jatkunut tasainen väheneminen.

– On mielenkiintoista seurata, jatkuuko trendi. Yleensä teiniraskauksien määrää on pidetty mittarina siitä, miten hyvin lisääntymisterveyspalvelut toimivat. 1990-luvun lopulla keskeytysten määrä nousi nopeasti, kun kouluterveydenhuolto heikkeni, tutkimusprofessori **Mika Gissler** Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitokselta kertoo.

Synnytysten määrä on niin ikään alentunut tasaisesti 2000-luvun alusta. Tämä tarkoittaa, että yhä useampi teiniraskaus päättyy aborttiin. Viime vuonna aborttien osuus oli yli 80 prosenttia raskauksista.

MONI TEINIRASKAUS alkaa suunnittelemta, arvioi Väestöliiton yleislääkäri **Milla Halonen**. Nuorimmat hänen vastaanotollaan käyneet tytöt ovat olleet 14-vuotiaita, mutta suurin osa on täyttänyt 16 vuotta.

Osalla ehkäisy ja jälkiehkäisy ovat pettäneet, toiset ovat tulleet raskaiksi päihtyneinä, suojaamattoman seksin seurauksena. Halonen arvioi, että kaikki eivät ole muistaneet tai kehänneet pyytää ehkäisyä.

– Itsearvostus voi olla kehittymätön, eikä itsestä huolehdita.

Kansainvälisissä tutkimuksissa on huomattu, että köyhien ja syrjäytyneiden perheiden tytöt tulevat useammin raskaaksi teini-ikässä. Halonen on huomannut työssään, että mitä rikkonaisempi perheitausta, sitä todennäköisemmin nuori pitää lapsen.

– Ehkä nuori hakee lapsesta turvaa oman elämän sekavuuteen ja toivoo, että lapsi korjaisi kaiken. Jos tuki on vankka, vanhemmuus voi mennä loistavan hyvin, mutta kyllä se iso haaste on, Halonen sanoo.

Halonen arvioi, että ehjissä perheissä kasvaneet tytöt valitsevat raskaudenkeskeytyksen, koska he pystyvät hahmottamaan, miten raskaus vaikuttaisi heidän elämäänsä.

Myös ikä vaikuttaa siihen, miten raskauteen suhtautuu.

– Jos on liki 18-vuotias, asiaa

punnitsee kypsästi. Alle 16-vuotiaat eivät osaa pohtia, miten syntyvä lapsi vaikuttaa töihin meenoon ja koulunkäyntiin. He turvautuvat äitinsä mielipiteeseen, kun taas lähes täysi-ikäiset pohtivat asiaa itsenäisesti ja mahdollista kumppaniaan kuunnellen.

VANHEMMAT SUHTAUTUIVAT Karimovan ja Sorvarin perheenlisäykseen tyneesti ja tukien. Aborttia ei edes mainittu. Heidänkin äitinsä olivat sattumoisin alkaneet odottaa heitä 17-vuotiaina.

– Myös kavერიpiiri suhtautui hyvin. Heti kun Kristen syntyi, meillä kävi paljon kavereita kylässä. Biletys on vain jäänyt vähemmälle, Sorvari kertoo.

– Lapsuus ei ole ainakaan mennyt pilalle lasten takia, Karimova sanoo.

Seesteiseltä vaikuttava pari kertoo arjen sujuvan mallikkaasti ilman myllerryksiä. Seuraava haaste on Sorvarin armeijaan meno ensi tammikuussa.

– Emme ole vielä miettineet, miten se sujuu lasten kanssa. Menen Niinisaloon Kankaanpäähän, joten sieltä voi periaatteessa tulla vaikka öiksi kotiin, Sorvari arvelee.

OSA LASTA odottavista alaikäisistä ohjataan ensikoteihin, joissa heitä valmennetaan vanhemmuuteen ja lastenhoitoon. Viime vuonna ensikodeissa tuettiin 11:tä alaikäistä äitiä. Tänä vuonna heitä on ollut 18.

Useilla ensikotien teiniäideistä on taustallaan traumaattinen ja rikkonainen lapsuus.

– Heillä voi olla murrosikä pahimmillaan, ja he voivat tarvita tukea omaan ja äidiksi kasvamiseen, projektipäällikkö **Jaana Wikgren** Ensi- ja turvakotien liitosta kertoo.

Teini-isiä ei ole Suomessa tutkittu. Wikgren sanoo, että nuori poika ei ole välttämättä edes ajatellut tulevana isäksi, eikä lapsen isä ole aina edes tiedossa.

Nuori suhde joutuu kovalle koetukselle.

– Ikävä kyllä näkyy, etteivät parisuhteet kauhean hyvin voi ja kestä. Nuoret ovat vielä harjoittelemassa parisuhdetaitoja. Sitten päälle tulee raskaus ja yövalvomiset, Halonen sanoo.

MURROSIKÄISEN ÄIDIN on usein vaikea hahmottaa vauvan tarpeita.

– Omat tarpeet voivat mennä vauvan ohi, eikä vauvan tuloa välttämättä pidetä mullistavana asiana. Tärkeämpää voi olla vaikkapa poikaystävä ja oma ulkonäkö, Wikgren sanoo.

Ensikodissa taotaankin nuoren mieleen vauvan näkökulmaa kyselyllä, että mitä vauvalle kuuluu ja mitä vauva tuosta ajatteli.

Wikgren ja Halonen arvioivat, että teiniäidit kasvattavat lapsensa varsin itsenäisesti vailla omien vanhempiensa tai kumppanin tukea.

Tätä selittää osaksi rikkonaiset perheitaustat: välit omiin vanhempiin saattavat olla tulleet tai kokonaan katkenneet. Ensikodit, kuntien perhetyöntekijät ja vertaistukiryhmät punovat teiniäidin alle tavallisesti tukiverkon.

SORVARI JA Karimova saivat aluksi tukittain lastenkasvatusoppeja vanhemmiltaan. Ohjeiden jakaminen on vähentynyt, kun pariskunta on osoittanut hallitsevansa lastenhoiton.

Heihin on suhtauduttu hyvin sekä neuvolassa että synnytysosastolla. Nuoret vanhemmat ovat herättäneet ihmetystä ainoastaan muutama kerran.

– Olimme perhehuoneessa ja vanhempani olivat vieraillemassa. Kristen oli heillä sylissä. Sairaanhoidaja tuli huoneeseen ja pyysi, voisivatko äiti ja isä tulla hänen luokseen. Vähän he ihmettelivät, kun minä ja Kätlin pomppasimme ylös, Sorvari kertoo. ●

Kätlin Karimova ja Timo Sorvari ovat nuoresta iästään huolimatta kahden lapsen vanhemmat.